

## Armoedemonitor gemeente Leeuwarden 2023

Een overzicht van de grootte en samenstelling van de minimapopulatie en het gebruik van de minimaregelingen in de gemeente Leeuwarden

### Inleiding

De gemeente Leeuwarden voert een actief minimabeleid gericht op de preventie en bestrijding van armoede. We willen de Armoedemonitor gebruiken om de doelgroep (omvang en kenmerken) en het gebruik van de minimaregelingen te monitoren. De huidige armoedemonitor is bijgewerkt met de meest recente data tot en met december 2022. Een deel van de informatie kan slechts weergegeven worden tot 2020, omdat het CBS geen recentere informatie heeft. Het gebruik van voorzieningen is gemeten over de periode 2019 tot en met 1 juli 2023.

### Gegevens Armoedemonitor

Voor het opstellen van deze armoedemonitor is gebruik gemaakt van gegevens van:

- de Aermoedatlas van Data Fryslan.  
Voor de Aermoedatlas is CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) microdata gebruikt. De Aermoedatlas geeft inzichten op het gebied van inkomen, vervoer en energie. De meest recente data van het CBS is van 2020.
- Regionaal Inkomensonderzoek (RIO).  
Het onderzoek geeft een beeld van de verdeling van inkomens van personen of huishoudens en wordt uitgevoerd door het CBS. De meest recente data is van het RIO is van 2021.
- Inwonersenquête.  
De inwonersenquête wordt aan het einde van het jaar uitgezet onder de inwoners van gemeente Leeuwarden door de afdeling Rapportage, Statistiek en Onderzoek van Gemeente Leeuwarden. De resultaten van de enquête geven een beeld van hoe het met de inwoners gaat en wat hun mening is over ontwikkelingen binnen de gemeente. De meest recente data is van 2022.
- Suite4SD.  
Dit is de applicatie die de gemeente Leeuwarden gebruikt om gegevens rond de Participatiewet te beheren en processen te stroomlijnen.

### Opvallende zaken

Het belangrijkste wat we in deze armoedemonitor zien, is dat het aantal huishoudens met een minimuminkomen de afgelopen jaren licht daalt, terwijl het aantal huishoudens dat niet rond kan komen stijgt. Dit is herkenbaar. Er is meer werkgelegenheid. Waardoor het aantal bewoners met een uitkering daalt. Maar de afgelopen jaren zijn de kosten van het bestaan gestegen. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van boodschappen en natuurlijk de energiekosten.

Het rijk heeft maatregelen genomen om hier iets tegen te doen. Voorbeelden zijn:

- de stijging van het minimumloon met 10% en daarmee ook de stijging van de uitkering met 10%
- het noodfonds energie
- energietoeslag

Ook de gemeente zit op dit gebied niet stil. Zo voeren we de energietoeslag uit. Daarnaast is er extra geld beschikbaar gesteld als compensatie voor de stijgende energiekosten voor studenten en bewoners die vanwege een iets te hoog inkomen geen energietoeslag krijgen. En zijn er

energiecoaches die langskomen bij de bewoners en ze advies geven over onder andere het energiegebruik en hoe ze hierop kunnen besparen.

## Inhoud armoedemonitor

### Huishoudens met inkomen tot ...% van het sociaal minimum

Na de highlights van de armoedemonitor geven we vanaf bladzijde 4 een overzicht van het aantal huishoudens met een inkomen van 101% en 125% van het sociaal minimum. Ook brengen we de ontwikkeling van dit aantal huishoudens in de afgelopen jaren in beeld en laten we zien hoe deze inkomensgroepen verspreid zijn over de gemeente Leeuwarden.

We laten het percentage huishoudens zien met een inkomen van 101% en 125% van het sociaal minimum, omdat voor de meeste minimaregelingen in Leeuwarden de inkomensgrens 101% is. Voor de AV-Frioso en de Energietoeslag is de inkomensgrens 125%.

Op het kaartje met het overzicht per wijk staan huishoudens met een inkomen tot 105% en 125%. Gegevens per wijk over huishoudens met een inkomen tot 101% waren op dit moment nog niet beschikbaar. Volgend jaar zullen deze gegevens er wel zijn.

De gegevens zijn afkomstig van het CBS en wordt gemeten op 1 bepaald moment in het jaar (peildatum: 1 januari). De huishoudens die op dat moment een inkomen hebben tot 101% of 125% van het sociaal minimum beschouwen we als doelgroep voor het minimabeleid. De werkelijke doelgroep over een heel jaar is groter, omdat gezinnen die op een ander moment aan de inkomenseis voldoen niet worden meegeteld.

#### Opvallende zaken

We zien van 2018 tot en met 2020 een daling van het aantal huishoudens met een inkomen tot 101% en 125% van het sociaal minimum. Daarnaast zien we dat er meer huishoudens met een laag inkomen wonen in de wijken Heechterp/Schieringen, Oud-Oost, Bilgaard/Havankpark, Vrijheidswijk en de Binnenstad dan in andere wijken in Leeuwarden.

De aanpak van Leeuwarden Oost richt zich specifiek op deze buurten. Deze aanpak heeft als ambitie om de kwaliteit van leven te verbeteren en een perspectief te bieden op leren, werken, wonen en gezondheid. Daarbij is het doorbreken van armoede van generatie op generatie de grootste opgave. Er wordt daarom onder andere geïnvesteerd in de ontwikkelkansen van kinderen en met de pilot LWD Schuldenvrij ingezet op het versneld schuldenvrij maken van 100 huishoudens.

### Huishoudens naar inkomensbron / type huishouden

Vanaf bladzijde 7 van de Armoedemonitor wordt de doelgroep voor het minimabeleid beschreven aan de hand van de inkomensbron en het type huishouden.

#### Opvallende zaken

- We zien dat van de groep met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum ongeveer 65% een uitkering heeft (inclusief bijstand). Bij de groep met een inkomen van 125% van het sociaal minimum zijn er minder huishoudens met uitkering. Het aandeel van inkomen uit arbeid en pensioen als inkomensbron is gestegen.
- Opvallend is ook dat meer dan 70% van alle huishoudens met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum alleenstaand is.

- We zien ook dat in beide groepen het aandeel huishoudens met pensioen (inclusief AOW) relatief groot is. Dit betekent dat er relatief veel ouderen met een laag inkomen zijn. Bovendien weten we dat de groep ouderen in de komende jaren alleen maar zal groeien.

We hebben wel aandacht voor deze groep. We hebben bijvoorbeeld voor de energietoeslag verschillende keren een inloopspreekuur gehouden voor bewoners die digitaal minder vaardig zijn. De doelgroep ouderen is onderdeel van ons preventieplan 'Grip houden op je geld' en wordt opgenomen in onze communicatiecampagne 'Hulp bij geldzaken'.

### **Kinderen in armoede**

Op bladzijde 11 en 12 is te zien hoeveel % van de kinderen opgroeit in een minimahuishouden en hoe deze groep is verdeeld over de verschillende leeftijdscategorieën.

#### Opvallende zaken

- 7,5% van de kinderen in Leeuwarden groeit op in een gezin met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum. Dit zijn 1689 Kinderen. Ongeveer drie kwart van deze kinderen zijn tussen de 0 en 11 jaar.

### **Rondkomen en schulden**

Op bladzijde 13 en 14 wordt in beeld gebracht hoe goed inwoners van Leeuwarden rond kunnen komen en hoe het zit met schulden.

#### Opvallende zaken

- Opvallend is dat inwoners steeds minder goed rond kunnen komen. Dit is ook zo bij de hogere inkomensklassen. Dit is ook benoemd bij de highlights.
- Inwoners geven aan dat zij vooral schulden hebben bij de bank/kredietverstrekker. Daarna wordt genoemd: de belastingdienst, familie/vrienden, achteraf betalen/creditcard, anders en de zorgverzekeraar.

Deze informatie over het type schulden dat het meest voorkomt, is nieuw voor ons. Deze nieuwe inzichten zullen we blijven monitoren. Ook omdat we op korte termijn concreet aan de slag gaan met preventie op armoede en schulden. We zullen in de gaten blijven houden of hier concrete acties op nodig zijn.

### **Energiearmoede**

Op bladzijde 15 is te zien hoe het staat met de energiearmoede in de gemeente Leeuwarden. Over de energiearmoede zijn cijfers bekend tot 2020. De energieprijzen zijn vooral in 2021 erg gestegen. Deze stijging is dus nog niet zichtbaar in dit overzicht.

### **Gebruik en bereik minimaregelingen**

Op bladzijde 16 en 17 is het gebruik en het bereik van de minimaregelingen te zien. Het gebruik van de verschillende minimaregelingen is goed te meten. Het bereik van de minimaregelingen is veel lastiger weer te geven. Dit komt onder andere doordat wordt gekeken naar hoeveel huishoudens met een bepaald inkomen gebruik maken van een regeling. De meeste regelingen hebben echter meer voorwaarden dan alleen het inkomen. De werkelijke doelgroep is hierdoor dus bij de meeste regelingen (veel) kleiner. Dit geldt niet voor Sam&. Bij deze regeling is de werkelijke doelgroep groter. Er wordt maatwerk toegepast, zodat ook huishoudens met een inkomen hoger dan 120%, maar met hoge lasten, voor de regeling in aanmerking kunnen komen.

### Opvallende zaken

- Er is de afgelopen jaren een daling te zien in het gebruik van de bijzondere bijstand en de inkomenstoeslag. Dit kan worden verklaard doordat het regelingen zijn voor inwoners met een inkomen tot 100% van het sociaal minimum. En we hebben eerder gezien dat deze groep de afgelopen jaren ook is gedaald. Hierdoor is het logisch dat het gebruik van deze 2 regelingen ook is gedaald.
- Het gebruik van de regeling Sam& en de studietoeslag is de afgelopen jaren gestegen.
- Het gebruik van de AV-Frieso is al jaren stabiel.
- Het bereik van de energietoeslag is erg hoog.

We doen ons uiterste best om zoveel mogelijk bewoners gebruik te laten maken van de minimaregelingen:

\* Om er voor te zorgen dat meer inwoners gebruik kunnen maken van de bijzondere bijstand is in 2023 de vermogensgrens voor de bijzondere bijstand verhoogd.

\* In 2023 wordt iedereen die langer dan drie jaar bijstand ontvangt én geen inkomenstoeslag heeft, aangeschreven om ze te wijzen op de inkomenstoeslag. Na een eerste aanvraag wordt de inkomenstoeslag ieder jaar zoveel mogelijk automatisch uitbetaald aan inwoners met bijstand.

\* We hebben een communicatiekalender voor de minimaregelingen. Periodiek wordt er aandacht besteed aan de minimaregelingen via bijvoorbeeld: social media, gericht anschrijven van bewoners met bijstand, advertentie in de Huis aan Huis, verspreiding van flyers bij partners, voorlichting aan/op scholen. Bovendien zijn we bezig om een communicatiecampagne 'Hulp bij geldzaken' op te zetten.